

Nr 75

Av herr Sörenson, om viss reformering av de svenska FN-förbandens utbildning.

(Lika lydande med motion nr 103 i Andra kammaren)

Sverige har i Förenta Nationerna funnit det internationella organ, genom vilket dess vilja att medverka i arbetet för fred i världen funnit uttryck. Vid akuta politiska kriser i olika delar av världen har s. k. FN-bataljoner ställts till världsorganisationens förfogande i fredsbevarande syfte. Namn som Gaza, Kongo och Cypern har blivit aktuella namn i massmedia och kända för den vakna delen av vårt folk.

Sedan 1956 har närmare 20 000 svenskar trätt i FN:s tjänst i ovan nämnda fredsbevarande syfte. Det är att förmoda, att i fortsättningen liknande insatser från FN:s sida blir påkallade. Det är också att förmoda, att Sverige då anmodas att ställa folk till förfogande.

Den uppgift, som föreligger dessa förband, är främst att bevara fred och upprätthålla ordning. Deras primära uppgift är ju att förhindra stridigheter och motverka våldshandlingar. Endast i extrema nödfall får våld tillgripas. Sådana våldshandlingar bör inskränkas till ett minimum. Förbandens uppgift torde närmast få rubriceras som internationell-polisiär. Den är förbunden med FN:s politiska förhandlingsaktivitet i berörda områden.

Till denna polisiära uppgift i krisområden har kommit en humanitär. Förbanden har ställts inför sådana praktiska uppgifter som att evakuera civilbefolkning, ta hand om flyktingar, ordna provisoriska bostäder, bistå med akut livsmedelsförsörjning o. d. Också i framtiden torde liknande uppgifter komma att åvila de svenska FN-förbanden.

Frågan om utbildningen för dessa uppgifter kommer då i blickfältet. FN-förbanden rekryteras som krigsförband. I »Minnesregler» gällande svenska FN-kontingenten i Främre Orienten säges som punkt nr 3: »Du är krigsman.» Men det är icke som svensk krigsman som förbandsmedlemmen fungerar. Hans uppgift är icke att militärt försvara sitt land utan att i internationell tjänst bidra till fredens bevarande med ett minimum av våldshandlingar. Innebörden härav måste bli, att hans utbildning i hög grad måste gälla hans primära uppgift: att bevara och stärka lugn och ordning.

Enligt »Särskilda bestämmelser för utbildning av förband, avsedda för FN-tjänst» (SU FN), 1963 års upplaga, syftar befälsutbildningen till att

förbereda vederbörande för förbandsuppgiften samt att leda utbildningen av det egna förbundet under den kompletterande FN-utbildningen. Den kompletterande FN-utbildningen »syftar till att sammansvetsa enskilda till förband främst genom att meddela kunskaper om FN:s organisation och verksamhet i fredsbevarande syfte samt om de förhållanden, som tjänsten vid FN-förband innebär, kunskap om de klimat- och terrängförhållanden, under vilka tjänsten kan komma att bedrivas, och de krav dessa ställer samt god färdighet att lösa de uppgifter inom FN:s ram, som kan komma att ställas på den enskilde eller förbundet omedelbart efter framkomsten till tjänstgöringsorten». Personal i officers-, underofficers- och underbefälsutbildning ges 40 timmars utbildning (5 dagar). Den kompletterande FN-utbildningen omfattar 104 timmar (14 dagar).

Givetvis är tjänstens art sådan, att god kunskap måste vara för handen vad gäller den kulturmiljö i vilken det folk lever som man skall betjäna. Vidare torde det vara viktigt att FN-förbandens personal introducerats i sådana ämnen som fredspsykologi, den aktuella kultursituationens person- och socialpsykologi samt målsättningen och metodiken vid den fredsbevarande tjänsten. I utbildningen ägnas några få timmar åt »Allmänt uppträdande och kontakt med den lokala befolkningen». I övrigt synes här antydda utbildningsmål vara föga beaktade.

Som inledningsvis antyddes, måste det ses både som en angelägen uppgift och en stor förmån att vårt land får delta i FN-förbandens fredsbevarande insatser. Det är då också synnerligen angeläget, att förbanden gives en så god utbildning som möjligt. För närvarande synes denna utbildning icke möta här ovan antydda utbildningsmål. Det är av största vikt att dessa och närliggande utbildningsmål ges ett betydligt större utrymme än vad som nu synes vara fallet i den särskilda utbildningen av FN-förband. Rikt punkten måste vara att förbanden icke i främsta rummet är krigsförband utan fredsförband. En översyn av den särskilda utbildningen av FN-förband gällande den fredsbevarande uppgiften synes vara av högsta angelägenhetsgrad. Utbildningen bör anpassas till förbandens huvuduppgifter.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag härmed föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en snar utredning av frågan om en reformering av de svenska FN-förbandens utbildning i syfte att klarare definiera förbandens fredsbevarande uppgift.

Stockholm den 22 januari 1965

Joel Sörenson